

Povijest hrvatskog kazališta

Antončić, Ivan

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:129:423888>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE

s pravom javnosti

BALTAZAR ZAPREŠIĆ

Zaprešić

Preddiplomski stručni studij

Poslovanje i upravljanje

IVAN ANTONČIĆ

POVIJEST HRVATSKOG KAZALIŠTA

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2020. godine

VELEUČILIŠTE

s pravom javnosti

BALTAZAR ZAPREŠIĆ

Zaprešić

Preddiplomski stručni studij

Poslovanje i upravljanje

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

POVIJEST HRVATSKOG KAZALIŠTA

Mentorica:

Dr. sc. Lana Domšić, v. pred.

Naziv kolegija:

HRVATSKA UMJETNOST

U EUROPSKOM KONTEKSTU

Student:

Ivan Antončić

JMBAG studenta:

0234056037

SADRŽAJ

Sažetak.....	3
Abstract.....	3
1. Uvod	4
2. Ukratko o kazalištu	6
3. Povijest hrvatskog kazališta-početci.....	7-11
4. Prvo javno kazalište na području Hrvatske i Europe.....	12-14
5. Stvaranje kazališta u Dalmaciji kroz 17. i 18. st.....	15
6. Kazalište u sjevernoj Hrvatskoj u 17. i 18. st.....	16
7. 19. stoljeće.....	17,18
7.1. Kazalište u Zagrebu u 19. st.....	19,20
7.2. Hrvatsko kazalište (HNK Zagreb).....	21-22
7.3. Ostala značajnija kazališta u Hrvatskoj.....	23
7.3.1. Šibensko kazalište.....	23
7.3.2. Varaždinsko kazalište.....	24
7.3.3. Splitsko Kazalište.....	25
7.3.4. Riječko kazalište (Hrvatsko Narodno Kazalište Ivana pl. Zajca).....	26-28
8. Suvremeno hrvatsko kazalište.....	29-33
8.1. Dubrovačke ljetne igre.....	34-36
8.2. Kazalište Ulysses.....	37,38
8.3. Kazalište Kerempuh.....	39,40
9. Zaključak.....	41
10. Izjava.....	43

11. Literatura.....	44-48
Životopis.....	49,50

Sažetak

Prilikom izbora teme diplomskog rada odabrana je tema vezana uz povijest hrvatskog kazališta kroz koju će se kroz kratki pregled pokušati iskazati većina bitnih informacija o samom nastanku kazališta na području današnjih granica Republike Hrvatske, preko njegovog razvoja kroz nekoliko stoljeća, pa sve do današnjeg suvremenog kazališta kako bi se na još jedan način pokušalo približiti i predočiti bogatstvo hrvatske kazališne, a dijelom i opće kulture. Istraživanje se neće doticati vremena od antike do pojave postojećih zapisa zbog nedostatnih podataka iz tih vremena na temelju kojih bi se moglo sa sigurnošću utvrditi nepobitne činjenice. Metoda istraživanja na kojoj je baziran rad je metoda analize i kompilacije, dok će određeni dijelovi biti popraćeni slikama kako bi se na taj način pokušala jasnije predočiti i vizualizirati konkretna tema jer slika ionako govori tisuću riječi. Provedenim istraživanjem postojeće literature pronađen je mali broj izvora koji se bave kompletnom povijesti hrvatskog kazališta, dok postoji nešto brojnija literatura i izvori za konkretna područja koja je vrlo teško svrstati u ovakav oblik rada.

Ključne riječi: kazalište, suvremeno, povijest

Abstract

During the proces of choosing the subject for this graduate thesis a subject linked to the history of Croatian theatre was selected and will be presented through this short overview containing most relevant information about its origins on the territory of todays Republic of Croatia - encompassing its development over centuries to contemporary, modern theater - in order to present the richness of Croatian theatre and linked to that - the general culture. This research will not be involved with the period of history beginning with antique and ending with emergence of existing records because of the fact that missing data from that time period does not enable us to make conclusions based on sure facts. Methodology used in this thesis is analysis and compilation - while some parts of it will be accompanied with images in order to more clearly present and visualise the subject in question - as the saying goes - one picture is worth a hundred words! While exploring existing literature a smaller number of sources has been found that deal with the complete history of Croatian theatre, while a greater number of sources is available for some more concrete areas that can not be included in this thesis.

Keywords: theatre, contemporary, history

1. Uvod

Iako u današnje vrijeme velika većina ljudi razumije pojam kazališta i što on donosi, nikad nije naodmet ponoviti i utvrditi znanje, te se stoga kroz uvodnu temu (2. Ukratko o kazalištu) govori o svojevrsnoj definiciji kazališta, te se pokušava proniknuti u samu srž kazališta. Nadalje kroz temu (3. Povijest hrvatskog kazališta-početci), određuje se svojevrsna ishodišna točka od koje će nadalje ići istraživanje usmjereno na same nastanke kazališta, a koje je određeno prvim zapisima o pojavama crkvene dramske liturgije na našim prostorima.

Bitni dio se svakako odnosi na poglavlje 4 odnosno stvaranje prvog javnog kazališta u Hrvatskoj i Europi kao nepobitne činjenice koja je hrvatsko kazalište uvrstila u sami vrh povijesti europskog kazališta. Vrijeme pisanja ovog rada donosi sretnu vijest da je to kazalište nakon dugih godina u potpunosti obnovljeno i pušteno u funkciju sa svim svojim atributima.

Kroz nekoliko idućih poglavlja (5. Stvaranje kazališta u Dalmaciji kroz 17. i 18.st. i 6. Kazalište u sjevernoj Hrvatskoj u 17. i 18. st.), radi se kratak pregled događanja u Dalmaciji i sjevernoj Hrvatskoj kroz koji je moguće vidjeti promjene koje se dešavaju u načinu razmišljanja i daljnjeg načina kazališnog djelovanja.

Kako Zagreb postaje glavni grad, te preuzima primat Dalmacije, odnosno dalmatinskih gradova, pažnja se preusmjerava na njega te događaje koji se dešavaju na njegovom području od dolaska isusovaca, preko njemačkog teatra koji „zadešava“ Zagreb, ukratko opisano kroz poglavlje (7.1 Kazalište u Zagrebu u 19.st.).

Nekoliko narednih poglavlja donosi bitne činjenice o nastanku najvažnijih hrvatskih kazališta, a govori se o vremenu, razlogu i načinu njihova stvaranja, te se opisuju neka njihova bitna obilježja. Također se iznose imena bitnih stvaralaca tog vremena koji su sudjelovali bilo prilikom gradnje kazališnih kuća, bilo da su bili sami akteri nastajanja kazališnih djela.

Kao posljednja tema, sama po sebi nameće se tema suvremenog kazališta čiji smo i mi sudionici, bilo da aktivno sudjelujemo u samim procesima stvaranja kazališnih i inih izvedbi ili da smo samo konzumenti te na taj način sudjelujemo u procesu. Naravno ne smijemo zaboraviti niti na kritičare, koji također na neki način određuju i uređuju kazališnu sferu.

„Kazalište je talionički kotao civilizacije. Ono je mjesto prisne povezanosti među ljudima. Sve njegove faze treba proučavati. Upravo se u kazalištu oblikuje duša javnosti.“

Victor Hugo: William

Shakespeare, I,IV,2,preuzeto iz Povijesti kazališta,Roberta Pignarra

2. Ukratko o kazalištu

Početak i razvoj kazališta spada u davna vremena kada su se pojavile i razvile određene predstave nastale iz tadašnjih obrednih igara. Kao osnova tih predstava uzimani su prikazi raznih bogova, grčkih naravno jer se uz njihovu mitologiju i veže sam postanak izvedbi.

Govoriti o kazalištu, a ne razumjeti njegovu bit, svrstava kazalište u sve ostale vrste umjetnosti, te u tom slučaju možemo tek površno prelaziti kroz razne teme, a da se nikada ne dotaknemo same srži. Robert Pignarre je svojoj knjizi Povijest kazališta pokušao dokučiti tu čarobnu potku, utkanu u sve naše živote. Pignarre u uvodu govori kako priručnici nauke o književnosti klasificiraju scensku umjetnost kao literalni rod, te kako se zauzvrat određeni broj ljudi odnosi prema dramskoj literaturi kao prema nekom nusproduktu scenske djelatnosti. (Pignarre,1970:5-7)

Svatko iole pri zdravom razumu, shvatit će da kazalište ne možemo definirati strogo određujući njegove granice na komadu papira jer je kazalište puno više od toga. Kako govori Pignar kazalište je zaseban svijet, svijet koji ima svoju fiziku, svoje zakone, svoje običaje, svoju faunu i svoje tajne. Iz svega pobrojanoga ne vide se nikakvi razlozi da se ne prizna autonomnost njegovih specifičnih razvojnih tokova u krugu ostalih umjetnosti te specifičnosti njegova načina gravitiranja između umjetnosti i života. (Pignarre,1970:5-7)

S druge strane, potpuno besmisleno bi bilo zaniijekati ovisnost kazališta o književnosti kojoj u najmanju ruku duguje svoja brojna remek-djela. Nadalje Pignarre govori kako kazalište u svojim velikim razdobljima absorbira literaturu, odnosno kako u tom trenutku postaje ispunjenje njezine sudbine. (Pignarre,1970:5-6)

Ušavši u samu srž značenja kazališta Pignarre govori kako sama scena koja se služi sistemom izražajnih sredstava koji objedinjuje sve čarobne moći umjetnosti, udahnuje život poemama koje izražavaju najplemenitiji nemir svijesti suočen s misterijem života, te nam scenska umjetnost na taj način omogućava da kroz dramaturško evociranje maske ocijenimo prijeđeni put od najdrevnijih vremena do danas, prolazeći kroz povijest od raznih barbarskih plesova do baleta intelekta. (Pignarre, 1970:6-7)

3. Povijest hrvatskog kazališta-početci

Najpoznatiji oblici religiozne dramske književnosti i crkvenog kazališta na našem prostoru u srednjem vijeku su liturgijske drame koje su nastale na temelju bogoslužja te svojim grananjem i umetanjem tropičkih elemenata postaju samostalnim scenskim tvorbama. Liturgijske drame, pisane su liturgijskom jezikom, ponajprije latinskim, a izvode se u crkvama za vrijeme određenih blagdana poput Uskrsa, Božića i sl. No kako liturgijske drame ne posjeduju nacionalna obilježja, pomoću njih možemo pratiti tek početak razvoja našeg glumišta. Što se tiče načina širenja liturgijskih drama, one su se u većini slučajeva prenosile putem crkvenih knjiga te su u pojedinim dijelovima gdje su sredine bile sklonije scenskom prikazanju, doživljavale brojne transformacije temeljene uglavnom na uspješnosti njihovih izvođača. To vrijeme su uglavnom obilježile poluliturgijske scenske forme, naša skazanja, mišteriji i mirakuli kao anonimne tvorbe. (Pignarre,1970:155-156,Pogovor)

Mirakul ili mirakl (lat. miraculum-čudo), je podvrsta srednjovjekovne liturgijske drame, temeljene na biblijskim prizorima kao i na legendama o svecima, mučenicima i njihovim čudima. Na našim prostorima, prvi mirakuli su zabilježeni u 15. stoljeću uz Jadransko more, a pisani su na hrvatskom jeziku. Tako imamo Mirakul slavne dive Marie, Prikazanje historije sv. Panucija i Prikazanje života sv. Lovrinca. (Batušić,2019:7-17)

Slika 1 Prikaz mirakula, Flandrija, 15. stoljeće

Iz tog vremena na području Hrvatske pronađene su dvije liturgijske drame koje su najvjerojatnije zapisane krajem 11. stoljeća na latinskom jeziku (Uskrsne igre iz zagrebačkog obrednika i Igra svetih triju kraljeva koja se je izvodila najvjerojatnije o Bogojavljenju 6. Siječnja). Osim na uobičajenom latinskom kojim je većinom sve bilo pisano, pronađen je i jedan primjer rudimentalne liturgijske drame sa uskrsnom tematikom koji je pisan glagoljicom. Zapis se nalazi u Vrbničkom glagoljskom misalu.

Iako je bilo javnog karaktera te je nosilo neke elemente posebnosti, bilo je zadano unutar okvira koji se nisu mogli preskočiti, te nije bilo mogućnosti da ovakav prikaz kazališnog čina uzme veći zamah, što se je s druge strane dogodilo kroz skazanja, prikazanja, misterije i mirakule.

Svjetočno kazalište srednjeg vijeka u Hrvata, javlja se ponajviše u dva središta, a to su Dubrovnik i Zagreb koji će kasnije postati i stožerna mjesta za razvoj glumišta u Hrvatskoj.

Predstave su izvođene od strane glumaca mimika pa do putujućih družina koje su obično prikazivale predstave za vrijeme državnih praznika ili crkvenih svetkovina. Te putujuće družine obično su bile sastavljene od tri do četiri čovjeka (u to vrijeme su samo muškarci izvodili), koji su obično imali vještine žonglera, imitatora, svirača, dresera ili opsjenara. Kako su često bili vrlo provokativni aludirajući na političke teme i vlast, bili su u malim skupinama radi lakšeg bijega. S vremenom takve male skupine dolaze pod ingerenciju feuda kao njihove privatne glumačke družine. (Batušić,2019:7-17)

Godina 1422. donosi prvo spominjanje glumačke družine „Histriones“ odnosno glumci zabavljači. Sami naziv u sebi implementira scensko-prikazivačku sastavnicu. Kako niti jedan izvor ne spominje repertoar izvedbe, pretpostavka je da su izvođeni tekstovi uglavnom bili imitacije, opore dosjetke, ples i grublje šale uz elemente opscesne erotske aluzije, odnosno komponente tipične za dvorsko-zabavljačka kazališta.

Slika 2 Prikaz putujuće družine i njihovog nastupa

Druga polovica 15. stoljeća donosi sve veći broj glumačkih družina koje redovito nastupaju po većim gradovima poput već spominjanih Dubrovnika i Zagreba, no svoje nastupe izvode i po raznim sajmovima, gostionicama i sl. U Dubrovniku tog doba dolazi do osjetnog jačanja scenskog života pod utjecajem hrvatske dramske književnosti. Tako se prikazuju djela Vetranovića i Nalješkovića, a glumišnom djelatnošću započinje i Marin Držić. Stvaranjem svojevrsnog scenskog života u gradovima, dolazi do odbijanja prihvata putujućih zabavljača, te im se brane izvedbe. Dokaz tih zabrana je i „Poljički statut“, jedan od najstarijih spomenika starog hrvatskog prava u kojem se izlaže da je moguće uskratiti nasljedstvo onome koji radi nečasne poslove a u koje je ubrojena i gluma. (Batušić,2019:18-22)

Slika 3 Dio Poljičkog statuta¹

Uz brojne pučke oblike kazališnog izvođenja u srednjem vijeku dolazi i do pojave usmene narodne drame i ostalih scensko-prikazbenih oblika narodnog života koji svjedoče o živoj kazališnoj aktivnosti. Analizom T. Čubelića u njegovoj Usmenoju narodnoj dramaturgiji, jasno je vidljivo da je ono što Čubelić naziva „Narodnim teatrom“ postupno udaljeno iz velikih kulturnih i ekonomskih centara. Dolazi do jasnog odjeljivanja scenskog izvođenja od gledateljstva, dramska djela donose jasne glumačke podjele sa jasnom strukturom, bez mogućnosti improvizacije na sceni. Ujedno bilježimo i prvu pojavu redatelja koji postaje prijeko potreban prilikom ostvarivanja kazališnog djela. (Čubelić,1970.)

U renesansnom razdoblju bitno je spomenuti da osim Dubrovnika i ponešto Zagreba, veliki utjecaj u razvoju kazališnog života imaju Trogir, Korčula i Hvar. Tako se u Trogiru izvode igre oružjem, u Dubrovniku se provlači motiv robinje koji kasnije ima snažan utjecaj u hrvatskoj dramskoj književnosti, a koji se može vidjeti kroz izvedbu korčulanske Moreške koja se u raznim verzijama izvodi do današnjih dana kroz tradiciju dužu od 400 godina.

---

¹ Poljički statut je zbornik običajnog prava Poljičke općine. Govori nam o ustrojstvu Poljičke općine, njezinu sudstvu i upravi, kao i društvenoj strukturi, te nam donosi odredbe koje se odnose na kazneno, građansko i postupovno pravo.

Slika 4 Prikaz korčulanske Moreške

Od utjecajnih osoba renesansnog kazališta svakako moramo spomenuti Marina Držića koji je ostavio veliki osobni pečat u stvaranju kazališnog života, a na što je zasigurno imao utjecaja njegov boravak u Sieni gdje je studirao a ujedno je bio i vicerektor sveučilišta. Držićevim povratkom u Dubrovnik, on nastavlja sa svojim dramskim stvaralaštvom, a istovremeno iz Mletaka u Dubrovnik stiže i bogata kolekcija od preko sedam stotina knjiga te otvaraju široku lepezu mogućnosti onkraj do tada tek dvadesetak poznatih izvođenih dijela. Držić ujedno okuplja i afirmira raspršene kazališne snage oko svojih dramskih pothvata. Nije naodmet spomenuti i „Pomet“- prvu kazališnu družinu koju je osnovao Držić davši joj ime po izgubljenom komediji. Nadalje Držić uprizoruje i Dunda Maroja, Novelu od Stanca, obje Tirene te pirnu dramu Venera i Adon. (Batušić,2019:22-25)

Slika 5 Držićeva Tirena

4. Prvo javno kazalište na području Hrvatske i Europe

(ANNO SECVNDO PACIS MDCLXII)

Godina je 1612. Godina koja je veoma značajna za hrvatski, ali isto tako i za europski kazališni život. U monumentalnoj zgradi Arsenala, na hvarskom Belvedereu, jednoj od najznačajnijih vojno-pomorskih zgrada na Sredozemlju na prvom katu otvoreno je prvo javno kazalište u Hrvatskoj pa tako i u Europi. Odgovoran za ovakav pothvat bio je Petar Semitecola, tadašnji vrlo poduzetan knez po kojemu je kazalište i dobilo ime, Kazalište Semitecolo.

Nakon Teatra Olimpica u Vicenzi izgrađenog 1585. g. i Teatra all'antica u Sabbioneti izgrađenog 1588. g koji su bili zatvorenog tipa, slijedi Kazalište Semitecolo kao treće kazalište smješteno u kronologiji kazališta, što mu svakako donosi važno mjesto u povijesti osobito kao prvo javno kazalište, koje je bilo nezamislivo demokratsko za to vrijeme.

Godina 1612. koja je i uklesana na nadvratniku ulaznih vrata u Arsenal, ujedno je i druga godina socijalnog mira između zavađenih staleža hvarske Komune kojima je na taj način omogućio ravnopravno korištenje prostora za različite kulturne sadržaje.

Slika 6 Uklesani natpis na dovratniku Arsenala

Kako nedostaje arhivskih materijala iz tog razdoblja, pretpostavlja se da je kazalište imalo renesansni oblik. Dio sačuvanog interijera, odnosno gledalište s ložama i pozornica izgrađeni su 1803. godine nakon osnivanja Kazališnog društva koje je time ujedno i obnovilo opustošeno kazalište nakon prolaska vojske. U 19.st. kazalište dobiva neobarokni izgled koji zadržava do danas, a time se svrstava u prvih deset baroknih teataru Europe.

Jedan od rariteta Hvarskog kazališta jesu i dvije očuvane zidne scenografije sa zida pozornice. Jedna freska datira iz 1818. godine i danas se nalazi na pozornici. Druga freska, približno iz 1900-te godine se nalazi na pomičnim panoima u predvorju.

Slika 7 Zgrada Arsenala na Hvaru

U više od 400 godina svog postojanja hvarsko kazalište je bilo centar kulturnog života grada i komune. Održavane su brojne glazbeno-scenske priredbe, ponajviše kroz 19.st. kada je bio najintenzivniji period scenskog života. Najznačajniji predstavnici procvata hvarske drame i hvarskog kazališta, bili su Hanibal Lucić, Martin Benetović i Mikša Pelegrinović. Svi koji su ikada bili u hvarskom kazalištu, bilo da su ondje nastupali ili su bili kao dio publike govore o

ugodnom ambijentu i o posebnoj čari povezanosti publike i gledatelja, što zbog malog prostora pozornice, što zbog blizine gledališta i pozornice. U prvotnoj verziji, kazalište je imalo samo gledalište na parteru, a kasnijom obnovom, nadograđene su i lože, koje su prema spisima većinom bile u privatnom vlasništvu no ne samo bogatih, već svih staleža.²

Slika 8 Hvarsko kazalište Semitecolo iznutra

Hvarsko Kazalište, smješteno u zgradi Arsenala, spomenik je najviše kategorije i nacionalnog značenja za Republiku Hrvatsku. (Batušić,1978:22-25)

---

² Kolumbić,(n.d.) *Hvarsko povijesno kazalište*, <http://www.otok-hvar.com/hr/hvarsko-povijesno-kazaliste>

5. Stvaranje kazališta u Dalmaciji kroz 17. i 18.st

Hvarsko kazalište je svakako bilo preteča ostalim prostorima koji su prenamjenjivani za prostore kazališta. Mahom se je to činilo u prostorima Arsenala po ostalim Dalmatinskim gradovima jer je to bio najjednostavniji način dobivanja već zatvorenog prostora za scensko izvođenje, a također i dovoljnog kapaciteta da bi se unutar njega smjestila i pozornica i gledalište.

Dokaze o takvom načinu stvaranja kazališnih prostora nalaze se u izjavi Petra Valiera, datiranoj od 30. ožujka 1680. godine u kojoj izjavljuje „da je u tadašnjem glavnom dalmatinskom gradu, odnosno Zadru, dao iznijeti iz skladišta oružja stanovitu građu i platno da se u njemu sagradi kazalište s pozornicom u kojem bi se zabavljali mladi plemići u karnevalskim danima“. Dio koji je važan je gdje govori da je to učinjeno prema običaju i praksi ostalih gradova u pokrajini što svakako govori o razvoju kazališta tog vremena.

Krajem 17. i početkom 18. st. i Split dobiva kazalište za javne priredbe u kojemu postoji parter i lože, a uređeno je u prostoru Gradske palače. Slijede Trogir koji također dobiva kazalište u Gradskoj palači, Šibenik u kojemu Veliko vijeće 1777. godine zaključuje da se podigne javno i svjetovno kazalište.

Sva ova stvaranja kazališta u zatvorenom prostoru donose dotad nezamislive promjene u implikaciji pozorične slike. Zatvorene i omeđene scene su u potpunoj suprotnosti sa otvorenim ulicama i trgovima, drugačijeg su obilježja i od privatnih prostora. Svi sudionici bili oni na pozornici ili u gledalištu suočavaju se sa novim izazovima na koje do tada nisu mogli očekivati. (Batušić,2019:299-324)

6. Kazalište u sjevernoj Hrvatskoj u 17. i 18. st.

Dolaskom isusovaca preko Beča, Graza i Ljubljane u Zagreb početkom 17.st. otvara se gimnazija na današnjem Katarininom trgu, u kojoj se uz razne nastavno-pedagoške djelatnosti održava i vid kazališnih predstava kao jedan od oblika promicanja vjere. Predstave su u početku održavane na latinskom, a kasnije i na hrvatskom jeziku. Na isti način isusovci šire svoje djelovanje i na ostale gradove sjeverne Hrvatske, odnosno na Varaždin, Požegu te djelomice i Osijek. Prva predstava tog tipa održana je na samom otvaranju gimnazije, točnije 1606. godine. Varaždin bilježi prvu izvedbu 1637. godine dok je u Požegi prva izvedba zabilježena 1715. godine.

Između 1646. i 1648. izvode se neke scenske manifestacije i u Karlovcu, također od strane isusovačkog reda. Iako su isusovci optuživani za anacionalnost zbog izvođenja na latinskom jeziku, postoje brojni dokazi da su baš oni često uvodili hrvatski jezik u predstave. Samo isusovačko kazalište se je kroz 18. stoljeće afirmiralo kao žarište scenske umjetnosti sjevernog djela Hrvatske. (Batušić,2019:144-146,299-324)

Slika 9 Zgrada Gornjogradske gimnazije u Zagrebu

Kroz 18. st. bilježi se sve veći strani utjecaj na hrvatsko glumište. Tako u dalmatinskim gradovima na velika vrata ulaze talijanske glumačke družine, potiskujući bilo kakvu mogućnost korištenja hrvatskog jezika u izvedbi predstava, te se djela izvođena na hrvatskom potiskuju u privatne prostore. Sjeverna Hrvatska odnosno Zagreb, Varaždin, Osijek i drugi gradovi, također nisu izuzeti od ove pojave, te iščeznućem isusovačkog reda oko 1772. godine dolazi do prodora glumaca s njemačkog govornog područja koji se zadržava sve do 1840. godine .

7. 19. stoljeće

Sve dosad poznato o kazališnoj umjetnosti i njenom stvaranju stubokom se mijenja u 19. st. Nakon bogate dramske književnosti cijele Dalmacije i kazališnog stvaralaštva na tom području, primat preuzima sjeverna Hrvatska, a posebice grad Zagreb, nakon što je naslijedio Varaždin kao glavni grad Banske Hrvatske.

Dolazi do stvaranja novog scenskog izričaja kroz kajkavštinu koja je kasnije prisilno prekinuta uvođenjem štokavštine. Samo glumište prestaje biti skup pojedinih akcija i vizionara te poprima oblik ustanova, kroz koje će se iskazati dio preporoda u svojim nacionalnim težnjama. Gotovo u potpunosti nestaje dotadašnji način pokladnog odigravanja predstava te na scenu stupa sve veći profesionalizam. Traži se životno opredjeljenje za rad u kazalištu.

Sve što je stvarano kroz nekoliko stoljeća u kojima je hrvatsko kazalište uspješno pariralo velikim europskim centrima ako ne u tehničkoj opremljenosti kazališta, onda zasigurno u dramaturgijskoj strukturi, odjednom je vraćeno na početak. Preseljenje središta kazališne moći iz južne u sjevernu Hrvatsku donosi nesnalaženje onih kojima je to bio novi zadatak, posebice uvođenje profesionalizma u kazalište.

Tadašnji teoretici i dramatičari poput Demetra, Vukotinovića kao i idejnog začetnika Gaja, bili su potpuno nevješti u usporedbi sa primjerice Dubrovčanima u kazališnom izričaju, sve većoj borbi s glumačkim problemima, odnosno pribavljanju vlastite književne podloge. Ipak 19. st. završava odličnim temeljima za buduće naraštaje, ponajprije pojavom Stjepana Miletića (1896. osnovao Hrvatsku dramatsku školu iz koje je potekla današnja Akademija), a uvelike je pomoglo i donošenje kazališnog zakona 1861. godine kojim se traži nekoliko bitnih stvari poput utemeljenja „Učilišta za osoblje kazališno“. (Batušić,2019:207-288)

Slika 10 Adamićevo kazalište u Rijeci³

---

³ Adamićevo kazalište otvoreno je 3. listopada 1805.g. Na isti dan 1885. godine izvedbom Verdijeve “Aide” otvoreno je i novo riječko kazalište koje danas nosi ime Ivana pl. Zajca.

7.1 Kazalište u Zagrebu u 19.st.

Dokle god su isusovačka kazališta držala primat u izvođenju dramskog teksta na improviziranim pozornicama, nije se javljala velika potreba za ozbiljnim zatvorenim javnim prostorom koji bi služio kao mjesto za izvođenje takvih djela. Takva praksa se mijenja ulaskom njemačkog teatra 1832. i 1833. godine kada se javlja pitanje kazališne zgrade u Zagrebu, ali i u drugim hrvatskim gradovima. Prvi javni prostor za svjetovne izvedbe nalazio se u prostoru današnjeg Muzeja grada Zagreba u Opatičkoj ulici. U današnjem Povijesnom muzeju Hrvatske stvara se prostor za izvedbu plesova i baleta no sve to ne zadovoljava sve veću potrebu za ozbiljnijim kazališnim prostorom sa određenim scensko-tehničkim uvjetima za izvođenje koji su postajali zahtjevniji. Jedno od takvih kazališta bilo je Pejačević-Amadeovo kazalište smješteno u Demetrovoj ulici, no niti ono nije zadovoljavalo sve uvjete.

(Batušić,2019:196-206)

Zagrebu se 1833. godine nasmiješila sreća nakon što je zagrebački trgovac Kristofor Stanković na Bečkoj lutriji osvojio dobitak od 30000 dukata te je tim novcem ponudio izgraditi gradu ozbiljan kazališni prostor. Gradska uprava je pristala na takav prijedlog te je iste godine započeta gradnja koja je dovršena u roku 12 mjeseci na južnoj strani Markova trga.

Slika 11 Stankovićevo kazalište na Markovu trgu u Zagrebu

Stankovićevo kazalište je bilo odlično uređeno i opremljeno za izvođenje ozbiljnih glazbeno-scenskih djela.

Osim gledališta i pozornice zgrada je imala još jednu dvoranu za ples. Gledalište je sadržavalo i tri reda loža sa dodatnim balkonom i stajacim mjestima, tako da je kazalište moglo u to vrijeme primiti impozantnih 750 gledatelja. Portal širine 9,5m i visine 11m, zatvarao se je zastorom s naslikanom lepezom i umetnutom Karasovom slikom Djed, unuk i vila.

Iznad scene je postojalo nadstroplje koje je služilo za uvlačenje propekata i dekoracija. Ispod same scene, smještene su garderobe i propadalište. Prvotna rasvjeta je rađena pomoću svijeća, sve do uvođenja plina 1864.godine kada je omogućeno po prvi put da se rasvjeta može i regulirati po intenzitetu.

Godine 1894. Miletić uvodi struju u kazalište te po prvi put kazalište ima reflektore za rasvjetu. Nažalost 1895. kazalište izvodi posljednju predstavu te se odlukom gradske uprave u potpunosti ruši iznutra te zgrada dobiva novu namjenu. (Batušić,2019:223-228)

7.2 Hrvatsko kazalište

(HNK Zagreb)

Preklapajući se s krajem Stankovićeve kazališta, započinje gradnja novog kazališta nazvanog Hrvatsko kazalište. Ban Khuen naručuje od tvrtke Helmer i Fellner izradu nacrt, te gradnja počinje 22. svibnja 1894. Nevjerojatna činjenica za današnje vrijeme je brzina gradnje tako velebnog zdanja. Kako je i bilo predviđeno planom, zgrada je dovršena 8. listopada 1895. godine, za nešto malo više od godinu dana. Dvorana je prvobitno primala oko 1000 gledatelja koji su smješteni u dva reda običnih loža, bočne lože za dostojanstvenike, galerije na balkonu, parter i tadašnji đачki parter koji je u kasnijoj rekonstrukciji maknut. Sama zgrada je bila dobro tehnički opremljena, te se je kroz nadolazeće godine konstantno modernizirala postigavši zavidnu razinu opremljenosti za uspješno izvođenje glazbeno-scenskih djela.

Svečani zastor je naručen od Vlahu Bukovca te je u javnosti poznat kao „Hrvatski preporod“, iako mu je službeni naziv bio „Preporod hrvatske književnosti i umjetnosti“. Na samom zastoru, Bukovac je prikazao Gundulića kako prima prvake kulturnog i političkog života hrvatskog preporoda u predvorju antičkog hrama. Prva izvedba uprizorena je 14. listopada 1895. godine djelom Zajčeve opere „Nikola Šubić Zrinski“ uz Miletićev prolog „Slava umjetnosti“. (Batušić, 2019: 223-228)

Slika 12 Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu

Slika 13 Unutrašnjost HNK-a Zagreb

Slika 14 Hrvatski preporod, Vlaho Bukovac, svečani zastor Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu

Zanimljiva činjenica vezana uz vizionarstvo i budući razvoj grada veže se uz bana Khuena koji je usprkos brojnim protivljenjima ustrajao da se kazalište gradi na tadašnjem sajmištu koje se je nalazilo izvan grada. Postavljalo se je pitanje zašto se kazalište gradi na selu, te tko će tamo u blato ići gledati predstave.

HNK je jedno od rijetkih kazališta koje sve samo proizvodi za svoju predstavu, počevši od scenografije, pa sve do kostima i rekvizite koji su potrebni za izvedbu.

7.3 Ostala značajnija kazališta u Hrvatskoj

7.3.1. Šibensko kazalište

Prvo kazalište Šibenik dobiva 1870. godine, ponajprije zahvaljujući donacijama svojih sugrađana koji su svojim donacijama u potpunosti financirali izgradnju kazališne zgrade. Inicijator gradnje je bilo Društvo šibenskog kazališta, a budući da je građeno sredstvima građana po tome je dobilo i ime Društveno kazalište (Teatro Sociale da Sibeniko). Dvije godine kasnije ime je promijenjeno u Kazalište Mazzoleni po poznatom šibenskom pjevaču svjetskoga glasa. Sama zgrada je kopija talijanskog kazališta „Teatro Fenice“.⁴

Slika 15 Zgrada šibenskog kazališta

Slika 16 Zgrada šibenskog kazališta

⁴ Hrvatsko Narodno Kazalište u Šibeniku, (n.d.) HRVATSKO NARODNO KAZALIŠTE U ŠIBENIKU, naslovna strana <http://www.hnksi.hr/stranice/hrvatsko-narodno-kazaliste-u-sibeniku/3.html>

7.3.2. Varaždinsko kazalište

Sadašnja zgrada varaždinskog kazališta je podignuta prema projektu Hermanna Helmera 1873. godine. Od 1898.- 1915. godine kazalište je bilo pod vodstvom Hrvatskog dramskog društva na čelu sa filologom i književnim povjesničarom Ivanom Mičetićem. Stalni rad se je održao do 1925. godine nakon čega se predstave održavaju u osječkom kazalištu koja je smatrano i drugom središnjicom varaždinskog kazališta. Od 1945. kazalište djeluje u kontinuitetu.⁵

Kada govorimo o uređenju samog kazališta, tu je Helmer vanjsko uređenje oblikovao po načelu strukturalne iskrenosti s vidljivom trodijelnom kompozicijom prostora odnosno dvorana-komunikacije-dvorana. Fasada je ukrašena novo-renesansnim obilježjima, pritom bez jasnog isticanja glavnog pročelja prema ostalim pročeljima. Nakana je bila da okolina ostane neizgrađena zbog istaknute vizure. Osim samog kazališta Helmer je unutar objekta predvidio koncertnu dvoranu, prostorije za čitaonicu te restoran i kavanu. (Batušić,2019:316-320)

Slika 17 Zgrada HNK Varaždin

Zanimljivosti: Varaždinsko kazalište prvo je kazalište koje je tada mladi arhitekta Hermann Helmer vrlo uspješno projektirao, nakon čega stupa u vezu sa atelierom Fellner te uskoro dolazi do stvaranja atelier Fellner i Helmer koji će ostaviti golemi trag na području njihova djelovanja. U svojoj karijeri su izgradili ukupno 47 zgrada kazališta od čega šest na području Hrvatske.⁶

---

⁵Hrvatsko narodno kazalište u Varaždinu,(n.d.), *HRVATSKO NARODNO KAZALIŠTE U VARAŽDINU* , <https://www.hnk vz.hr/o-kazalistu/povijest-kazalista-u-varazdinu/>

⁶ Hrvatsko narodno kazalište u Varaždinu,(n.d.), *HRVATSKO NARODNO KAZALIŠTE U VARAŽDINU* , <https://www.hnk vz.hr/o-kazalistu/povijest-kazalista-u-varazdinu/>

7.3.3. Splitsko Kazalište

Nastanak splitskog kazališta bilježi se 1893. godine, kao najznačajnije dalmatinske ustanove. Zgrada je projektirana od strane Emilia Vecchiettija (hrvatski graditelj i slikar), koji je bio glavni projektant. Što se tiče unutrašnjeg uređenja na njemu su radili Eugenije Scomparini koji je uradio figurativne slike, Napoleon Cozzi koji se je bavio dekorativnim crtežima, te Josip Varivodić koji je radio na plastičnim dekoracijama.

Splitsko kazalište u početku nije imalo stalan umjetnički ansambl, koji je osnovan tek 1922.godine, a do tog vremena je popunjavano putujućim kazališnim trupama. Osim drame kazalište izvodi operu i balet.

13. veljače 1970.zgrada je uništena u velikom požaru koji je zahvatio kompletno gledalište. Obnova uništenog kazališta, trajala je dugih deset godina, a za to vrijeme, predstave su održavane na zamjenskim lokacijama. (Batušić,2019:306-312)

Slika 18 Splitski HNK

7.3.4. Riječko kazalište

Hrvatsko Narodno Kazalište Ivana pl. Zajca

Već spomenuti Teatar Adamić u Rijeci, nakon brojnih požara koji su zahvaćali kazališta diljem Europe, više nije zadovoljavao tehničke zahtjeve te je zbog sigurnosnih razloga postojeće kazalište srušeno, krenuto je u izgradnju nove velebne zgrade na Rječini, na tadašnjem trgu Urmeny. Kao i brojne druge zgrade tog vremena i ova je naručena kod arhitekata Helmera i Fellnera u Beču.

Slika 19 Stara zgrada Adamićevog kazališta

Novo kazalište sagrađeno je u neobaroknom stilu, dok je kipove za pročelja zgrade izradio austrijski kipar Völkel, a slikarska radionica Gustava i Ernesta Klimta oslikala je strop novoga kazališta. Već 1985. godine otvorena je zgrada kazališta pod nazivom Općinsko kazalište (Teatro Comunale) i to majstorskim operama koje do tada nisu bile izvođene u rijeci a to su Verdijeva Aida i Ponchiellijeva Gioconda.

Na samome zdanju radili su brojni majstori tog vremena poput Franza Matscha (stropne slike), Augusta Benvenutija (figuralne plastike i ornamentalni radovi), a u sami teatar je postavljena prva električna žarulja u gradu te isto tako i prvi telefon.

Kroz riječki teatar su prošla brojna proslavljena imena poput maestra Gaetana Ciminija, pjevačkih imena poput Medee Borelli, Clotilde Sartori i Mary Guttemberg uz poznate skladatelje Giacoma Puccinija i Pietra Mascagnija. Svakako se ne smije izostaviti i ime tada najslavnijeg tenora Enrica Carusoa čije ime i danas zvučno odzvanja.

Kroz svoju dugu povijest riječko je kazalište nekoliko puta mijenjalo svoje ime. Tako 1913 mijenja ime u Teatro Verdi što je i potpuno shvatljivo jer je to prije svega bio operni teatar, no i sami naziv možda ukazuje na činjenicu da hrvatski jezik nije imao pristupa sceni, sve do 1946. kada je odigrana prva predstava na hrvatskom, Gundulićeva Dubravka.

Godine 1953. teatar dobiva ime po još jednom velikom skladatelju, ali ovoga puta je to hrvatsko ime, odnosno Ivan Zajec . Status nacionalnog kazališta je dobiven 1991. godine. Zgrada kazališta i u današnje vrijeme dominira prostorom, a ujedno je jedna od cjenjenijih ostvarenja historicizma u gradu Rijeci. Zgrada HNK Ivana pl. Zajca nalazi se na Listi zaštićenih kulturnih dobara u Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske. (Batušić,2019:300-301)

Slika 20 Hrvatsko Narodno Kazalište Ivana PL. Zajca

Slika 21 Volkelovi kipovi na pročelju Zajca

Slika 22 Jedna od Klimtovih slika na stropu Zajca

8. Suvremeno kazalište u Hrvatskoj

Govoriti o suvremenoj umjetnosti, odnosno u ovom slučaju konkretno suvremenom kazalištu u Hrvatskoj, za početak je potrebno ustanoviti određenu, točniju definiciju suvremenoga. I u djelima dobro nam poznatog Aristotela koja su napisana prije danas nestvarnih više od dva milenija, te mnogih drugih značajnih imena kroz povijest poput Eshila, Sofokla te Aristofana i Plauta moguće je pronaći određeno spominjanje suvremenog i suvremenika, što su oni u to vrijeme svakako i bili. U današnje vrijeme nipošto ta djela nije moguće uzeti kao suvremena prvenstveno uzevši u obzir ogroman protok vremena od tadašnjih dana.

Iz vidljivog razloga potrebno je u nekom trenutku podvući crtu te odrediti granicu u vremenu za koju se može reći da predstavlja ono što danas možemo nazivati suvremenim, ponajprije u ovom slučaju misleći na kazalište.

Bitna značajka suvremenosti u smislu kazališta svakako je percipiranje umjetnika koji u danom trenutku doprinose svojom pojavom unutar kulturnog života i rada ili su netom imali priliku stvarati blisku nam kulturnu povijest svojim stilom, načinom života ili nekim drugim, ponekad možda i ne tako vidljivim djelovanjem unutar zajednice. S toga - suvremenim možemo smatrati sva ona djelovanja koja u stvarnom trenutku naših života utječu na nas, misleći pod time prvenstveno na razne protagoniste kulture i kulturne politike, odnosno u ovom slučaju glumce, redatelje, scenografe, pisce koji trenutno djeluju, pa čak i na sama kazališna zdanja, a u današnje vrijeme i brojne kazališne družine koja se osnivaju.

Iako čak i Sofoklovi likovi poput Edipa i Antigone i danas doživljavaju brojne izvedbe i utjelovljenja, pa čak i djelomičnim izmjenama prvotnih piščevih zamisli, prilagođavajući ih od strane autora našem vremenu, sa aspekta suvremenog, nije moguće ista proglasiti suvremenim tekstovima, no sa druge strane izvedbena djela svakako možemo nazvati suvremenim.

Iz svega navedenoga, ponajprije vremenskog ograničenja značenja suvremenog kao referentna točka se mogu odrediti početci stvaranja naših današnjih umjetnika, pisaca i stvaratelja, s čijim početcima paralelno nastaju i kazališne kuće i trupe koje danas nazivamo

suvremenima, a godinama početaka svakako možemo smatrati poslijeratno razdoblje od 50-ih godina prošlog stoljeća iako nije moguće i zahvalno točno precizirati datum.

Novo kazalište kako ga još nazivaju nastaje u poslijeratnom razdoblju, a s njime je i razvoj posvećen novom umjetniku te se teži stvaranju boljeg i ljepšeg života, poticanjem izgradnjom i sređivanjem političkog, kulturnog i inog života gdje država ima za zadatak omogućiti takav vid napretka. (Banović, 2020: 17-20)

Korijen same suvremene drame, odnosno njezine začetke stoga svrstavamo na početak 50-ih godina, kada se ujedno unutar hrvatske drame javljaju nove tematike i žanrovski predznaci, odnosno propitkivanje dobra i zla, krivnje i odgovornosti poput primjerice Marinkovićeve Glorije, gdje Marinković propitkuje čovjekovu slobodu, no slijedom vremena dolazi do sve većeg obilježja drame raznim političkim temama.

Kako pedesete godine donose novitete na kazališnu scenu, svakako je jedan od bitnih događaja osnivanje zagrebačke Akademije za kazališnu umjetnost, koja danas nosi naziv Akademija dramske umjetnosti, pod pedagoškim utjecajem Branka Gavella i njegovih suradnika, a koji novim glumačkim i redateljskim naraštajima daju smjernice o temeljnim i stvaralačkim procesima. Akademija pod patronatom Gavella, ubrzo zadobiva određeni status unutar kazališnih krugova te postaje neizbježan čimbenik sa širokim utjecajem na cjelokupni kazališni život.

Tijekom vremena osnivanja Akademije za kazališnu umjetnost, primat u krugovima kazališta drži zagrebački HNK-a, pošto se je tada smatralo da sam HNK-a posjeduje iznimnu organizacijsku strukturu, prema njemu se uređuju, barem sa organizacijske slike strukture i kazališta u Osijeku, Rijeci i Splitu, imajući za cilj da postanu regionalni centri u prijenosu repertoara i kreativnih cjelina, koje su u to vrijeme svakako bile pod određenim ideološkim utjecajem.

Slika 23 Akademija dramske umjetnosti u Zagrebu

Istupanje iz zadanih okvira i veliku promjenu donosi 1953.-a godina kada se osniva Zagrebačko dramsko kazalište koje se stvara nakon određene liberalizacije kulturne politike i kulturnog života, ponajprije misleći na političko odvajanje od informbiroa koje je nosilo određeni odmak od tadašnjeg socijalističkog realizma, a svakako je potrebno kao važnu kariku dodati i Krležin referat na kongresu Saveza književnika održano u Ljubljani, gdje su ta nastojanja doživjela svoj vrhunac.

Samo osnivanje ZDK-a donosi nove mogućnosti izražavanja, te napokon donosi određeni organski nedostatak koji za potrebu ima dokazivanje osobnih stvaralačkih mogućnosti, a time i novu međufazu kazališne povijesti. (Batušić,2019:474-477)

Slika 24 Branko Gavella

Stupanjem na scenu Zagrebačkog dramskog kazališta, koje 1970. godine mijenja naziv u Gavella, te pojava Teatra &TD 1966. godine dolazi do stvaranja novih načina djelovanja, odnosno određenih eksperimentalnih poteza koji za imperativ imaju traženje novih scenskih prostora, kao i razne interpretacije od strane što redatelja, što glumaca koji kao nusprodukt imaju postavljanje novog obrasca djelovanja unutar kruga hrvatskog glumišta. Tim činom djelovanja dolazi do oživljavanja određenih scenskih prostora koji do tada nisu niti mogli biti percipirani kao takvi, naročito ne u dramskom smislu, noseći epitet neambicioznosti iz nekih proteklih vremena. Kao idealan primjer takvih scena može se uzeti sama scena ZDK, koja je proglašavana amorfnom i preživjelom, pa sve do primjerice Komorne pozornice Hrvatskog narodnog kazališta gdje je Georgij Paro 1958. postavio Brechtove jednočinke „Izuzetak i pravilo“ i „Pravilnu liniju“.

Još jedna od okosnica stvaranja suvremenog kazališta u Hrvatskoj svakako je i pokretanje Zagrebačkog pionirskog kazališta, koje 1957. godine mijenja ime u Zagrebačko kazalište mladih koje zadržava do današnjih dana. Zagrebačko kazalište mladih, prvenstveno je imalo za zadatak izvođenja specifičnih programa, odnosno dječjeg i edukativnog repertoara šireg spektra usmjerenja, te stvaranje studijskih radionica putem kojih bi se privlačilo talentirani naraštaj, prilikom čega bi pozornost bila usmjerena na njihov razvoj u smislu kreativno-scenskih sposobnosti koje bi bile pogodne i usmjerene na daljnje ostvarenje unutar kazališnog izraza. Pritom unutar Zagrebačkog kazališta mladih dolazi do izvedbi i praizvedbi velikog broja hrvatskih dramatičara kroz djela Držića, Krleže, Paljetka i brojnih drugih hrvatskih pisaca. Samo Zagrebačko kazalište mladih od 1957. godine osim potpunosti djecom i mladim talentima biva ojačano i dolaskom mnogobrojnih diplomanata sa akademije za kazališnu umjetnost, među kojima nalazimo i buduća velika redateljska imena poput Radića i Međimorca. Radić i Međimorec tako primjerice svojim izvedbama Držićeve Arkuline i Obsidio Sigetiane sedamdesetih godina daju nova nekonvencionalna usmjerenja dramskoj izvedbi. (Batušić,2019:474-499)

Slika 25 Mlade snage ZKM-a, prije izvođenja Pavlove ulice

Bitna odlika suvremenog stvaralaštva, svakako je transmedijski izričaj umjetnika koji najavljuje velike promjene svojom pojavom od 60-ih godina prošlog stoljeća, no sama pojava primjerice televizije iako donosi i pozitivne promjene u samom razvoju drame, s druge strane nosi i negativne konotacije zbog sve veće borbe kazališta za publikom. (Batušić,2019:475)

Početak suvremenog kazališta svakako obilježava i osnivanje kazališta Komedija (1950.) godine, koje nastaje kao pravni sljedbenik tadašnjeg Zagrebačkog dramskog kazališta i Kerempuhova kazališta. Kazalište Komedija kao osnovnu zadaću ima izvođenje dramskih predstava poput klasične komedije, te domaće i svjetske suvremene komediografije, no paralelno sa izvođenjem dramskih djela postavlja joj se za zadatak i izvođenje glazbenih predstava u što svako spadaju operete i komične opere te mjuzikli i rock i pop opere koje Komedija do današnjih dana vrlo uspješno izvodi.⁷

Osim spomenutih kazališta koja produciraju svoj program unutar vlastitih zatvorenih scenskih prostora, pojavljuju se i razne druge produkcije koje izlaze izvan zadanih okvira te počinju sa ozbiljnim produciranjem na otvorenom prostoru. Prije svega se tu misli na Dubrovačke ljetne igre i Splitsko ljeto, dok početkom novog milenija dolazi do stvaranja kazališta Ulysses, koje također za matični prostor koristi otvorenu scenu utvrde Minor na Brijunima u ljetnom periodu dok tijekom ostalog razdoblja ima izvedbe predstava unutar drugih kazališnih kuća i javnih prostora pogodnih za izvedbu.

---

⁷Komedija,Zagrebačko gradsko kazalište,O kazalištu. (n.d.), <http://www.komedija.hr/www/o-kazalistu/>

8.1. Dubrovačke ljetne igre

Osnovane 1950. godine, Dubrovačke ljetne igre su imale za zadatak činiti „svojevrsnu smotru dostignuća suvremenog kazališta na pretežno starijem odsječku hrvatske dramske književnosti i izabranim djelima klasike“. (Batušić,(2019),Povijest hrvatskog kazališta,str 479.)

Kako Dubrovčani vole govoriti, igre su nastale zamisli o „spajanju renesansnog i baroknog ugođaja Dubrovnik sa živućim duhom drame i glazbe koji proizlazi iz intelektualnog načina življenja samog grada, iz njegove kreativne tradicije“, što se svakako može sa sigurnošću potvrditi, kao i da su imale neizbrisiv trag i pečat koji su utisnule u hrvatsku kazališnu kulturu.⁸

Iako zamišljene u određenom organizacijskom nivou, Dubrovačke ljetne igre kroz svoja desetljeća djelovanja, neizbježno se boreći sa novim vremenima, stubokom mijenjaju prvotnu fizionomiju, kako u estetskom, tako i u organizacijskom smislu, no kroz svako razdoblje uspijevaju zadržati svoju originalnost i osebujan koncept kazališta koje pronalazi nove putove.

Dubrovnik je tijekom desetljeća izvedbi i održavanja igara uprizorio nebrojeno velik i širok repertoar scenskih djela poput Shakespearova Hamleta koji je izvođen na Lovrijencu od 1952.-1963. godine, te tijekom idućih razdoblja u različitim verzijama scenskih interpretacija drugih autora, Goetheove Ifigenije na Tauridi izvođene u parku Gradac preko puta Lovrijenca, postavljene od strane Gavelle, pa sve do Georgija Para, koji postavlja Brechta i Krležu, pokušavajući interpretirati suvremena scenska htijenja. (Batušić,2019:479-481)

Slika 26 Gledalište i scena postavljeni u parku Gradac

⁸ Dubrovačke ljetne igre,(n.d.)Povijest igara, <https://www.dubrovnik-festival.hr/hr/povijest-igara>

Osim već navedenih djela i autora Dubrovačke ljetne igre su kroz nadolazeća desetljeća kroz svoj prvenstveno ambijentalni izričaj unutar svojih tvrđava, parkova i ulica, luke u kojoj je izvedena Goldonijeva Ribarska svađa, pa u novije vrijeme i drugih prostora poput kamenoloma u kojem je izvedena Ulyssesova Antigonu, igre podjednako uspješno uprizoruju i renesansne komedije kao i crkvena prikazanja s kojima možemo i reći da je i započela povijest hrvatskog kazališta. Svakako se ne smije izostaviti niti palača Sponza, te ljetnikovac u Gržu koji su svakako autentični ambijentalni prostori.

Slika 27 Pogled na utvrdu Lovrijenac iz parka Gradac

Dubrovačke ljetne igre iz čijeg naslova se i može zaključiti kako se izvode unutar zadanog razdoblja, nemaju stalan ansambl, no kada se radi određeni projekt imaju organizacijsku moć sastaviti odličan ansambl, dok se sa druge strane ne može izostaviti i ona druga strana, odnosno neka tajanstvena čarobna potka o kojoj govori i Pignare, a koja privlači sve ono najbolje što se može naći od hrvatskih glumaca, redatelja i ostalih neosporno potrebnih duša kako bi se uveličala izvedba novih komada.

Iz tog razloga osim velikih domaćih imena kroz godine koje su prolazile, Ljetne igre su privukle i brojna strana velika imena i produkcije, poput Piccolo teatra, Grčkog narodnog kazališta, Prospect Theatre Company iz Londona, dok od velikih stranih umjetničkih imena možemo izdvojiti Williama Gaskilla Stuarda Burgea, Denisa Carreya, i Jiřia Menzela.

Neizostavni dio igara su svakako i glazbena događanja koja su u svom početku za cilj imala postavljanje najboljih domaćih skladatelja, solista i orkestara, no već pred kraj prvog desetljeća od osnutka, vrata se otvaraju i brojnim inozemnim izvođačima.

Otvarajući vrata suvremenom stvaralaštvu, Dubrovačke ljetne igre već početkom sedamdesetih godina uvode glazbenike novih trendova te se pozornost posvećuje koncipiranju glazbe i koncertnih programa, u što svakako spada i nedavna izvedba 2 Cellosa.⁹

Slika 28 2 Cellos izvode obradu Peppersa u Dubrovniku

⁹ Večernji list, Bojana Radović, 'Rasturili' Dubrovnik obradom Peppersa, publika oduševljena, <https://m.vecernji.hr/kultura/rasturili-dubrovnik-obradom-peppersa-publika-odusevljena-318106>

8.2. Kazalište Ulysses

U novije vrijeme od suvremenih kazališta svakako je zahvalno spomenuti Kazalište Ulysses, koje je osnovano 2001. godine od strane glumca i redatelja Rade Šerbedžije i pisca Borislava Vujčića, koji su mu nadjenuli ime po Joyceovom Uliksu. Ulysses je pokrenut kao međunarodni kazališni projekt sa misijom stvaranja otvorenog kazališnog prostora unutar kojega bi hrvatski glumci imali mogućnost raditi i sudjelovati zajedno sa europskim i svjetskim umjetnicima te na taj način razmjenjivati iskustva te paralelno s time nadograđivati svoja iskustva i znanja i svoje kreativne horizonte.

Slika 29 Izvedba Južnočeške filharmonije u utvrđi Minor

Kao i u slučaju Dubrovačkih ljetnih igara, Ulysses maksimalno koristi ambijentalne prednosti mjesta svojih izvedbi, prvenstveno utvrde Minor, a zatim i ostalih prostora na kojima uprizoruje svoje izvedbe. Osim ideje kazališta kao međunarodnog prostora, Ulysses kao cilj ima i pomicanje granica izričaja unutar kazališnog stvaranja, na način da putem stvaranja novih djela prenosi poruke kako klasičnih autora, tako i velikih suvremenih autora. Prva predstava Kazališta Ulysses, Shakespearov Kralj Lear, koja je zapravo rađena kao svojevrsni eksperiment, potakla je neviđeno zanimanje publike za nečim novim, te nakon tog svojevrsnog podviga prvotna ideja prerasta u ideju o stalnom kazalištu.

Tijekom daljnjih godina Ulysses na svojim projektima ugošćuje brojna velika imena kako domaće, tako i svjetske scene, pa se tako mogu vidjeti izvedbe Vanesse Redgrave, Mire Furlan, Pere Kvrgića, Zijaha Sokolovića, Ivice Vidovića, Caroline John, Amande Plummer, Lynn Redgrave, Eve Ensler, Tomaža Pandura i brojnih drugih velikih glumačkih, redateljskih, glazbenih i spisateljskih imena. (Vujčić,n.d.)

Slika 30 Pripreme za generalnu probu Ulyssesove izvedbe Virginije Woolf

8.3. Kazalište Kerempuh

Po riječima Fadila Hadžića, davne 1964. godine u gradu Zagrebu, desila su se dva velika događaja. Prvi od njih je probijanje savskog nasipa i najveća poplava u povijesti grada, a drugi je svakako otvaranje satiričkog kabareta pod nazivom Jazavac koji uz promjene lokacije a i imena djeluje vrlo uspješno do današnjeg dana. Iako Hadžić govori kako novorođenčetu sklonom humoru, klima mu baš i nije bila naklonjena no tadašnji Jazavac je izdržao sve nedaće koje su ga pratile te i danas oduševljava mnogobrojne posjetitelje.

Sami kabaret kao scenski žanr čiju je tradiciju preuzeo Jazavac, nastao je u Francuskoj, točnije u Parizu 1881. godine te 1907. godine stiže i u Zagreb gdje se je kao žanr izvodio po brojnim gradskim kavanama.

Nakon drugog svjetskog rata osniva se prvi zagrebački kabaret pod nazivom „Kerempuhovo vedro kazalište“ (1949.-1950.) u organizaciji lista Kerempuh' koji djeluje u dvorani Sindikata (današnjeg kluba Tvornica). Program se je sastojao od kratkih igrokaza, komičnih baleta i Kerempuhove konferanse. To je bilo vrijeme Titovog „razvoda braka“ sa Staljinom pa je dio programa imao politizirani satirični ton (Rezolucija, Zbor derviša). Kabaret Kerempuhovo vedro kazalište nakon godinu dana rada dobiva ime Komedija i seli se na Kaptol gdje do danas uspješno njeguje komediju i komični mjuzikl.

„Jazavac“ (danas Kerempuh) počinje sa radom 25. ožujka 1964. u Medulićevoj ulici broj 2, kao kavanski kabaret, s publikom za stolovima, gdje se poslije programa servira večera. Kabaret ima originalan interijer sa humorističkim dekoracijama Reisingera, Lončarića, Voljevice i Boureka, a na papirnatim stolnjacima se mogu rješavati duhovite aforističke zagonetke pa se tako znatno razlikuje od kabareta kakve smo imali prije drugog svjetskog rata.

Ubrzo nakon otvaranja, tj. 1967. godine osim estetskih dvojbi, u slučaju „Jazavca“, koji djeluje u jednopartijskom sustavu, bit će i sumnjičenja ideološke naravi, pa će „Jazavac“ već 1967. zatvoriti vrata zbog ideoloških sumnji u svoj program, no tada se štampa vlastita osmrtnica i nakon tromjesečne stanke ponovo otvara vrata.

Mir nije trajao dugo jer uskoro Jazavac dobiva otkazivanje prostora u Medulićevoj ali kako sreća prati hrabre nalazi se novi prostor u Ilici u zgradi Varijetea sa komfornim gledalištem

od pet stotina sjedalica. Kroz godine se radi na pojačanju ansambla kao i na proširenju i uređenju prostora. 1981. godine otvara se druga scena u Draškovićevoj ulici pod nazivom Vidra, a paralelno s time Jazavac pokreće i noćnu scenu s početkom od 23h.

Kao i svaka dobra tvrtka koja želi uspješno poslovati, ima se za potrebu dobro upoznati konkurenciju i njene snage. Jazavac to radi na način da konkurenciju dovodi na svoju pozornicu u sklopu festivala Dani satire koji se do današnjeg dana uspješno održao.

1982. godine Jazavac preuzima Duško Ljuština koji adaptira zgradu (bivše kino Apollo iz 1912. godine koje je izgrađeno kao prva zgrada od armiranog betona) te Jazavac dobiva sve uvjete za rad kao profesionalno kazalište.

Nakon dugih godina poslovanja i rada pod nazivom Jazavac, 1994. godine zbog političkih pritisaka Jazavac mora mijenjati ime iako samo ime nije imalo političkih konotacija, te od tada nosi naziv Kerempuh. (Ljuština,2014.)

Kazalište Kerempuh se također smatra suvremenim kazalištem ponajprije zahvaljujući postavljanju brojnih djela suvremenih pisaca poput svojedobno Hitreca i Hadžića, Mrožeka i Brešana, pa do u novije vrijeme Mate Matišića, Senkera, Škrabe, Radakovića, Jergovića, Nine Mitrović i mnogobrojnih ostalih pisaca.

Slika 31 Plakat za najavu nove premijerne izvedbe teksta Umri ženski, Marine Vujčić

9. Zaključak

Sami početak razvoja hrvatskog kazališta nimalo ne nalikuje današnjem izgledu, bilo da je on konstrukcijski, dramaturški, izvedbeni ili bilo koji drugi način. Jedinu poveznicu sa samim začetcima možemo naći u samom liturgijskom izvođenju koje se i u današnje vrijeme izvodi od strane crkve vezano uz određene svetkovine, no i one su kroz stoljeća dobile drugačije konfiguracije iako je sama suština ostala ista. Proučavajući literaturu i sam autor dolazi do velike količine podataka koji govore o razvoju svih sfera u kazalištu, od razvoja dramaturgije, samog scenskog izražavanja, stvaranja kazališta kao takvog, do ispreplitanja raznih govornih područja kroz vrijeme nastanka, kao i životno političkih situacija u određenim periodima nastanka.

Iznenadujuće široko i kompleksno područje zahtijeva poprilično ozbiljan pristup prilikom analize podataka, koje nije moguće iznijeti u radu ovakvog tipa, no pokušalo se je u kratkim crtama napraviti pregled povijesti hrvatskog kazališta kako bi se čitatelju u kratko vrijeme omogućilo da stvori predodžbu o samome razvitku kazališta od njegovih početaka do današnjih dana. Izdvojeni su najvažniji trenutci razvoja dramaturgije, kao i razlozi promjena koje su kroz vrijeme zadesile kazališnu umjetnost.

Također su iznesene i činjenice o nekoliko najvažnijih kazališnih kuća na području Republike Hrvatske, a nepobitne činjenice govore i o snazi hrvatskog kazališta kroz stoljeća i stvaranja reputacije ozbiljnih dionika na europskoj sceni. Iako kroz povijest dolazi do povremenih oscilacija u kulturnom stvaralaštvu što zbog nesposobnosti dionika, što zbog uplitanja političkih sfera u danim trenucima, hrvatsko kazalište je uspjelo preživjeti sve nedaće koje su ga pratile, a čak je uspjelo ponekad i profitirati od onih koji su imali vlast.

Iako je kazališna umjetnost u današnje vrijeme zauzela vrlo važnu ulogu u javnoj sferi kulturnog života, često se od strane političkih krugova u vremenima lošijih gospodarskih prilika prvo udara po kulturi koja bi trebala biti razvojni faktor svega ostaloga. Umjesto da kultura bude generator podizanja standarda, često se nju guši, te se na taj način iako to možda nije istog trenutka vidljivo, zapravo vraćamo stepenicu unatrag, nadajući se da tih stepenica neće biti previše. Stoga bi za kraj citirao uspješnog dugogodišnjeg ravnatelja zagrebačkog Satiričkog kazališta Kerempuh, Duška Ljuštinu koji govori: „Narod koji ne ulaže u kulturu, ili je mrtav narod ili je na izdisaju“.

*Već sve je puno. Lože bližešte, svijet u parteru,
mezzaninu; s galerije se gromko plješće, uz šum
zastor u vis vinu.*

A. S. Puškin: Evgenij Onjegin

10. IZJAVA

Izjava o autorstvu završnog rada i akademskoj čestitosti

Ime i prezime studenta: Ivan Antončić

Matični broj studenta: 0234056037

Naslov rada: Povijest hrvatskog kazališta

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristio sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirao niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam naveo autora i izvor te ih jasno označio znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spreman sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovoga rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio mentor.

Datum

Potpis studenta

11.Literatura

11.1. Knjige:

Batušić,N.(2019.) Povijest hrvatskog kazališta (drugo izdanje),Zagreb, Školska knjiga

Čubelić,T.(1970.) Usmena narodna dramaturgija-važna komponenta u hrvatskoj dramskoj književnosti,Zagreb

Pignarre,R.(1970.) Povijest kazališta, Zagreb,Matica Hrvatska

Banović;S.(2020.) Kazalište za narod,Zagreb,Tisak GZH

Vujčić,M,(n.d.) Odiseja 15 godina kazališta Ulysses,monografija,Zagreb, GZH

Ljuština,D (2014.) Pedeset godina Satiričkog kazališta Kerempuh,monografija,Zagreb,GZH

11.2. Internetski izvori:

Otok Hvar portal, Hvarsko povijesno kazalište, Kolumbić (n.d.) <http://www.otok-hvar.com/hr/hvarsko-povijesno-kazaliste> (pristupano, travanj, 2020.)

Hrvatska enciklopedija, Kazalište, mrežno izdanje, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2020. <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=31016> (pristupano, travanj, 2020.)

Povijest kazališta u Varaždinu, HNK Varaždin, <https://www.hnk vz.hr/o-kazalistu/povijest-kazalista-u-varazdinu/> (pristupano, travanj, 2020.)

Hrvatsko narodno kazalište u Šibeniku, O kazalištu, <http://www.hnksi.hr/stranice/hrvatsko-narodno-kazaliste-u-sibeniku/3.html> (pristupano, travanj, 2020.)

HNK Split, O kazalištu, O zgradi <https://www.hnk-split.hr/o-kazalistu/o-zgradi> (pristupano, travanj 2020.)

Dubrovačke ljetne igre, Povijest Igara, <https://www.dubrovnik-festival.hr/hr/povijest-igara> (pristupano, travanj 2020.)

11.3 Popis slika

Slika 1: Prikaz mirakula, Flandrija, 15. stoljeće:

Izvor: https://sh.wikipedia.org/wiki/Mirakul#/media/File:Mystery_play_001.jpg

Slika 2: Prikaz putujuće družine i njihovog nastupa:

Izvor: <http://arhiva.dalje.com/foto.php?id=&rbr=1519&idrf=73498>

Slika 3: Dio Poljičkog statuta:

Izvor: <http://proleksis.lzmk.hr/42175/>

Slika 4: Prikaz korčulanske Moreške:

Izvor: <https://www.google.com/search?q=more%C5%A1ka+slike&oq=more%C5%A1ka&aqs=chrome.2.69i57j0l5.7051j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF->

Slika 5: Držićeva Tirena:

Izvor: <https://www.google.com/search?q=držićeva+tirena&oq=držićeva+tirena&aqs=chrome.69i57j0.9391j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

Slika 6: Uklesani natpis na nadvratniku Arsenala:

Izvor: https://www.google.com/search?q=hvarsko+kazali%C5%A1te&safe=active&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiw66yZ_uvAhWLPisKHbtGCL0Q_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=GBmj4eq4quf6pM:

Slika 7: Hvarski Arsenal:

Izvor: https://www.google.com/search?q=hvarsko+kazali%C5%A1te&safe=active&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiw66yZ_uvAhWLPisKHbtGCL0Q_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=mymJxeNpXySvoM:

Slika 8: Hvarsko Kazalište Semitecolo iznutra:

Izvor: https://www.google.com/search?q=hvarsko+kazali%C5%A1te&safe=active&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiw66yZ_uvAhWLPisKHbtGCL0Q_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=YGD3peXK5v2V8M:

Slika 9: Zgrada Gornjogradske gimnazije u Zagrebu:

Izvor: https://www.google.com/search?q=gornjogradska+gimnazija&safe=active&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwihzaXnyO7hAhVt_CoKHTz7DXsQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=ImUrTWyu6zuPvM:

Slika 10: Adamićevo kazalište u Rijeci:

Izvor: <http://fluminensia.org/adamicevo-kazaliste-u-rijeci>

Slika 11: Stankovićevo kazalište na Markovu trgu u Zagrebu :

Izvor: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=57799>

Slika 12: Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu:

Izvor: <https://www.google.com/search?q=Hrvatsko+kazali%C5%A1te&aq=chrome..69i59j69i57j0l4.9774j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

Slika 13: Unutrašnjost HNK-a Zagreb:

Izvor: <https://www.google.com/search?q=Hrvatsko+kazali%C5%A1te&aq=chrome..69i59j69i57j0l4.9774j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

Slika 14: Hrvatski preporod, Vlaho Bukovac, svečani zastor Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu:

Izvor: croatia.eu/article.php?id=40&lang=1 Slike 15,16: Zgrada šibenskog kazališta:

Izvor: https://www.google.com/search?q=%C5%A1ibensko+kazali%C5%A1te+povijest&safe=active&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjo7I2M1_fhAhUspYsKHd5UDVU_Q_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=YdzrjOs3VWY1AM:

Slika 17: Zgrada HNK Varaždin:

Izvor: https://www.google.com/search?q=hnk+vara%C5%BEin&safe=active&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiw0r6G3ffhAhXvkosKHXLiCJUQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=5lZjz3Q9gwtzrM:

Slika 18: Splitski HNK:

Izvor: <http://freepix.biz/downloads/hnk-split-4/>

Slika 19: Stara zgrada Adamićevog kazališta:

Izvor: <https://www.google.com/search?q=rije%C4%8Dko+kazali%C5%A1te+povijest&safe=>

[active&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjqrGY_PfhAhUy-YUKHWAsB4AQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=pjk5MjGXJ36I4M:](https://www.google.com/search?q=rije%20kazali%20te+povijest&safe=active&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjqrGY_PfhAhUy-YUKHWAsB4AQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=pjk5MjGXJ36I4M:)

Slika 20: Hrvatsko Narodno Kazalište Ivana pl. Zajca:

Izvor: https://www.google.com/search?q=rije%20kazali%20te+povijest&safe=active&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjqrGY_PfhAhUy-YUKHWAsB4AQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=56QK0QAdO5bX_M:

Slika 21: Volkelovi kipovi na pročelju Zajca

Izvor: https://www.google.com/search?q=rije%20kazali%20te+povijest&safe=active&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjPjsvP8PfhAhUtx4sKHSZeCvEQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=V4h-vrIyjOYW4M:

Slika 22: Jedna od Klimtovih slika na stropu Zajca

Izvor: https://www.google.com/search?q=rije%20kazali%20te+povijest&safe=active&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjPjsvP8PfhAhUtx4sKHSZeCvEQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgdii=IDYFbeQrasOqsM:&imgrc=0yCB3LhrM0vY3M:

Slika 23: Akademija dramske umjetnosti u Zagrebu

Izvor: <https://i1.wp.com/www.srednja.hr/app/uploads/2019/04/akademija-dramske-umjetnosti.jpg?resize=1024%2C768&ssl=1>

Slika 24 : Branko Gavella

Izvor: https://www.gavella.hr/var/gavella/storage/images/o_kazalistu/dr_branko_gavella/galerija/gavella2/199183-1-cro-HR/gavella2_gallerylarge.jpg

Slika 25: Mlade snage ZKM-a, prije izvođenja Pavlove ulice

Izvor: <https://i2.wp.com/www.srednja.hr/app/uploads/2018/04/ZKM-Junaci-Pavlove-Ulice16.jpg?zoom=2.625&fit=3189%2C2126&ssl=1>

Slika 26: Gledalište i scena postavljeni u parku Gradac

autor: Ivan Antončić

Slika 27: Pogled na utvrdu Lovrijenac iz parka Gradac

autor: Ivan Antončić

Slika 28: 2 Cellos izvode obradu Peppersa u Dubrovniku

Izvor: <https://www.vecernji.hr/media/img/cf/9a/74c01cba3726e7d26c5e.jpeg>

Slika 32 Izvedba Južnočeške filharmonije u utvrđi Minor

autor: Ivan Antončić

Slika 30 Pripreme za generalnu probu Ulyssesove izvedbe Virginije Woolf

autor: Ivan Antončić

Slika 31 Plakat za najavu nove premijerne izvedbe teksta Umri ženski, Marine Vujčić

Izvor: <https://kazalistekerempuh.hr/wp-content/uploads/2020/09/umrizenski-715x320-2.jpg>

„Kazalište je prvotna i univerzalna umjetnost, potpunija od svake druge i daje nam mjeru ljudskog genija.“

Robert Pignarre

Europass Životopis

Osobni podaci

Prezime/ Ime **Ivan Antončić**

Adresa(e) 27, Bernarda Vukasa, 10000, Zagreb, Hrvatska

Telefonski broj(evi) Broj telefona: Broj mobilnog telefona: 091-5376-769
01/3832800

Broj(evi) faksa

E-mail antoncicivan@gmail.com

Državljanstvo Hrvatsko

Datum rođenja 26.04.1978.

Spol M

Željeno zaposlenje/zanimanje

Radno iskustvo

Datumi 1.2.2001.- u tijeku

Zanimanje ili radno mjesto Majstor pozornice

Glavni poslovi i odgovornosti Prisustvo mjeračim probama, izrada tlocrta za pokuse i predstave, briga o ispravnosti pozoriškog postrojenja, tehničkih pomagala i scenografije, preuzimanje odgovornosti voditelja u njegovoj odsutnosti

Ime i adresa poslodavca GSK Kerempuh, Prolaz Fadila Hadžića 3

Vrsta djelatnosti ili sektor Javna ustanova koja obavlja kazališnu djelatnost.

Datumi 2016. godina- u tijeku

Zanimanje ili radno mjesto Tehnički direktor

Glavni poslovi i odgovornosti Ostvarivanje umjetničke vizije stvaralaca u okviru tehničkih ograničenja. Koordinacija rada raznih proizvodnih jedinica, kao što su scena, garderoba, ozvučenje i rasvjeta te šminka. Prilagođavanje prototipa i izvedivosti, provedba, funkcioniranja i tehničko praćenje umjetničkog projekta. Odgovornost za scensku i tehničku opremu.

Ime i adresa poslodavca Kazalište Ulysses

Vrsta djelatnosti ili sektor Izvođenje dramskih predstava

Obrazovanje i osposobljavanje

Datumi . 15.6.1997.

Naziv dodijeljene kvalifikacije Drvodjeljski tehničar

Glavni predmeti / stečene profesionalne vještine Tehničko pismo, izrada i čitanje nacrti, poznavanje proizvodnih procesa namještaja i obrade drva

Ime i vrsta organizacije pružatelja obrazovanja i osposobljavanja Drvodjeljska škola, Zagreb

Razina prema nacionalnoj ili međunarodnoj klasifikaciji										
Osobne vještine i kompetencije										
Materinski jezik(ci)	Hrvatski									
Drugi jezik(ci)										
Samoprocjena	Razumijevanje				Govor				Pisanje	
<i>Europska razina (*)</i>	Slušanje		Čitanje		Govorna interakcija		Govorna produkcija			
Engleski jezik	B1	Samostalni korisnik	B1	Samostalni korisnik	B1	Samostalni korisnik	B1	Samostalni korisnik	B1	Samostalni korisnik
Ruski jezik	A2	Samostalni korisnik	B1	Samostalni korisnik	A1	Samostalni korisnik	A1	Samostalni korisnik	A2	Samostalni korisnik
	(*) Zajednički europski referentni okvir za jezike									
Društvene vještine i kompetencije	Dobar sudionik i voditelj timskog rada									
Organizacijske vještine i kompetencije	Iskustvo u planiranju i provedbi raznih projekata(teh.dir. kazališta Ulysses, teh.dir. Dodjele nagrada hrvatskog glumišta, asistent scenografa)									
Tehničke vještine i kompetencije	Poznavanje procesa javne nabave, određenih zakonskih akata koji se dotiču trenutnih poslova,									
Računalne vještine i kompetencije	Dobra računalna i Internet pismenost. Poznavanje rada i korištenje operacijskog sustava MS Office									
Umjetničke vještine i kompetencije	Sudjelovanje u brojnim predstavama kao statist uz eventualni kratki tekst									
Druge vještine i kompetencije										
Vozačka dozvola	AM, B, F, G									